

## POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji  
w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanego S.B.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym - składki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 30 września 2021 r.,

zażalenia odwołującej się Spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

**oddala zażalenie.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 28 grudnia 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez odwołującą się S. [...] Sp. z o.o. w K. od wyroku tego Sądu z dnia 19 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga kasacyjna odwołującej się wpłynęła w dniu 1 października 2020 r., przy czym pełnomocnik odwołującej się zarządzeniem z dnia 16 listopada 2020 r. został wezwany do uzupełnienia braków formalnych tej skargi przez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia stanowiącego wartość

należnych składek za zainteresowanego S.B. za okres od dnia 1 lipca 2012 r. do dnia 31 marca 2013 r. W wezwaniu określono też tygodniowy termin do usunięcia braku formalnego skargi pod rygorem jej odrzucenia.

Sąd drugiej instancji stwierdził ponadto, że pełnomocnik odwołującej się odebrał przesyłkę zawierającą wymienione wezwanie w dniu 23 listopada 2020 r., jednakże nie uzupełnił określonych w nim braków formalnych skargi kasacyjnej.

Sąd Apelacyjny przypomniał również treść art. 398<sup>4</sup> § 3 zdanie pierwsze k.p.c. i art. 398<sup>6</sup> § 1 i 2 k.p.c. oraz podkreślił, że niniejsza sprawa została wszczęta na skutek odwołania od decyzji ustalającej podleganie przez zainteresowanego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w którym odwołująca się domagała się zmiany zaskarżonej decyzji przez orzeczenie, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za zainteresowanego w okresie objętym zaskarżoną decyzją są spółki R. oraz K. [...]. Istotą sporu w sprawie nie było zatem ustalenie tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale ustalenie podmiotu zobowiązanego do odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, którego tytuł stanowiła niekwestionowana przez strony umowa o pracę wykonywana przez zainteresowanego. Sąd drugiej instancji powołał się przy tym na poglądy prawne wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z których wynikało, że w sprawie dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia oraz że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom społecznym z któregokolwiek tytułu wymienionego w art. 6 ustawy systemowej. Dlatego w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania ubezpieczeniu. Sprawa ta nie należy zatem do kategorii wymienionej w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że skarga kasacyjna odwołującej się nie spełniała wymagań przewidzianych w

art. 398<sup>4</sup> § 3 k.p.c. Z tej przyczyny odwołująca się została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi przez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Brak ten był bowiem tego rodzaju, że uniemożliwiał nadanie skardze dalszego biegu, gdyż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Skoro zaś odwołująca się nie uzupełniła wspomnianego braku formalnego, to wniesiona przez nią skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Odwołująca się S. [...] Sp. z o.o. w K. wniosła do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 28 grudnia 2020 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c., przez ich błędne zastosowanie i niezasadne przyjęcie, że sprawa wszczęta odwołaniem od decyzji określającej podleganie obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentownemu, wypadkowemu oraz chorobowemu jest sprawą o prawa majątkowe, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy jest to sprawa o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Powołując się na tak sformułowany zarzut, żaląca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawane w niniejszym postępowaniu zażalenie nie jest uzasadnione.

Sąd Najwyższy zauważa przede wszystkim, że wbrew odmiennemu stanowisku żalącej się wszystkie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami o prawa majątkowe i tak należy je traktować. Pośrednio wynika to z art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., zgodnie z którym, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub

renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że wymienione kategorie spraw mają charakter majątkowy, jednak wartość przedmiotu zaskarżenia nie determinuje dopuszczalności skargi kasacyjnej, która w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przysługuje co do zasady wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej dziesięć tysięcy złotych (art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Skoro zaś sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami o prawa majątkowe, to znaczy, że możliwe (a w niektórych przypadkach konieczne) jest oznaczenie w nich wartości przedmiotu sporu oraz wartości przedmiotu zaskarżenia.

Nie ulega więc wątpliwości, że rozpoznawana sprawa ma charakter majątkowy. Problem wymagający rozstrzygnięcia sprowadza się natomiast do tego, czy jest to sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (o podleganie ubezpieczeniom społecznym, o ustalenie podlegania tym ubezpieczeniom), a zatem czy do skargi kasacyjnej wniesionej w tej sprawie ma zastosowanie wyłączenie określone w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c.

Rozstrzygając ten problem, w pierwszej kolejności należy odnieść się bezpośrednio do podstaw prawnych wydania przez organ rentowy decyzji, stanowiącej przedmiot badania i ocen w rozpoznawanej sprawie, ponieważ w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831; z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210), w granicach jej treści i zakresu odwołania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się też jednolicie, że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie pierwsze k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom społecznym z któregokolwiek tytułu wymienionego w art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W rezultacie, w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne,

a nie podlegania ubezpieczeniu. Sprawa ta nie należy zatem do kategorii wymienionej w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 stycznia 2017 r., II UZ 68/16, LEX nr 2209114; z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2017 nr 3, poz. 34; z dnia 15 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 5 grudnia 2017 r., I UZ 52/17, LEX nr 2434481; z dnia 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19, LEX nr 3033209).

Wymaga natomiast podkreślenia, że w niniejszej sprawie, jak wynika z treści odwołania, nie jest sporne podleganie przez zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w charakterze pracownika w okresie objętym zaskarżoną decyzją, lecz wyłącznie to, kto w tym okresie był jego pracodawcą a w konsekwencji płatnikiem składek. Rozpoznawana sprawa dotyczy więc ustalenia podmiotu zobowiązanego do zapłaty składek z tego tytułu, w związku z czym jest sprawą o prawa majątkowe, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie niższej niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c.). Jak trafnie zauważył bowiem Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19 (LEX nr 3033209), ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1027, dalej jako ustawa zmieniająca), ustawodawca, mając na względzie weryfikację prawidłowości podmiotów zgłaszających ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, którym nie można było przypisać funkcji płatnika składek, znowelizował ustawę systemową, wprowadzając nową kategorię decyzji wydawanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a mianowicie decyzję ustalającą płatnika składek (art. 83 ust. 1a), oraz dodając do ustawy przepisy regulujące skutki takiego ustalenia (art. 38a). Z uzasadnienia do projektu ustawy nowelizującej (druk sejmowy nr 1306) wynika, że uchwalenie tych przepisów miało na celu zapobieganie praktykom, które miały miejsce między innymi z udziałem spółek: "R." i "K.", sprowadzającym się do tego, że dotychczasowy podmiot zatrudniający (płatnik składek) na podstawie umowy z podmiotem trzecim przekazywał temu podmiotowi – pod pozorem rzekomego transferu zakładu pracy – wyłącznie osoby zatrudnione, w wyniku czego dochodziło

do rozwiązania stosunków prawnych będących podstawą zatrudnienia z dotychczasowym podmiotem zatrudniającym (płatnikiem składek) i nawiązania stosunków z podmiotem trzecim (który z tego tytułu był nowym płatnikiem, a zatem w ujęciu art. 38a ust. 1 ustawy systemowej „podmiotem zgłaszającym”). Następnie „podmiot trzeci” udostępniał tych samych pracowników podmiotowi zatrudniającemu, w wyniku czego nadal korzystał z pracy swoich pracowników, mimo że formalnie ich nie zatrudniał i nie był płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne (zob. K. Ślęzak, Prawne kontrowersje związane z ustalaniem płatnika składek na podstawie art. 38a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, 2018 nr 9, s. 5-16). Stąd w art. 5 ust. 2 ustawy zmieniającej zostało zawarte również rozstrzygnięcie intertemporalne, w myśl którego do składek nienależnie opłaconych przez podmiot, który zgłosił ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, za okres wskazany w decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed dniem wejścia w życie tej ustawy stosuje się odpowiednio art. 38a ust. 3-7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą. Z tych przyczyn zdezaktualizował się pogląd Sądu Najwyższego zawarty w postanowieniu z 30 sierpnia 2018 r., I UZ 19/18 (LEX nr 2538817), zgodnie z którym jeżeli decyzja ustala, że ubezpieczony podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek, a jako podstawę jej wydania powołuje art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, to należy przyjąć, że przedmiotem sprawy jest podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy, a zatem dopuszczalność skargi kasacyjnej nie jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c.). Pogląd ten bazował na uprzedniej treści art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w której nie rozróżniano sprawy o ustalenie podlegania ubezpieczeniu od sprawy o ustalenie płatnika składek.

Sąd Najwyższy dostrzega w tym miejscu, że żaląca się także odwołuje się do przedstawionego wyżej poglądu, który zaaprobował Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 października 2020 r., I UZ 16/20 (LEX nr 3068798), a następnie w postanowieniu z dnia 28 stycznia 2021 r., I UZ 21/20 (LEX nr 3113236),

jednakże wywodzi z niego w sposób zupełnie nieuprawniony korzystne dla siebie stanowisko, którego w żadnym razie nie da się pogodzić z tym, które faktycznie zostało tam zaprezentowane. Jeszcze raz wypada bowiem podkreślić, że omówione we wspomnianym postanowieniu z dnia 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19 zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych potwierdziły jedynie prawidłowość wykładni zaprezentowanej we wcześniej powołanych orzeczeniach, dezaktualizując równocześnie odmienny pogląd zaprezentowany w postanowieniu z dnia 30 sierpnia 2018 r., I UZ 19/18, który sugerował właśnie (zgodnie z zapatrywaniem żalącej się), że jeśli decyzja organu rentowego ustala, że ubezpieczony podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek i powołuje jako podstawę prawną art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to należy przyjąć, że przedmiotem sprawy jest podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, Sąd Najwyższy stwierdza, że niniejsza sprawa z całą pewnością nie jest tą, która została wymieniona w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., lecz sprawą wymienioną w zdaniu pierwszym tego przepisu. Sąd Apelacyjny zasadnie wezwał więc żalącą się do usunięcia braku formalnego skargi kasacyjnej przez wywiązanie się z obowiązku, o którym mowa w art. 398<sup>4</sup> § 3 k.p.c., gdyż skarga ta mogła zostać uznana za dopuszczalną tylko wtedy, gdyby oznaczona w niej wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła nie mniej niż dziesięć tysięcy złotych. Skoro zaś żaląca się nie wywiązała się z nałożonego na nią zobowiązania, to jej skarga kasacyjna musiała podlegać odrzuceniu jako skarga, której braków nie usunięto w terminie (art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c.).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że zaskarżone postanowienie odpowiadało prawu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.